PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA UOKIK W KRAKOWIE
Pl. Szczepański 5, 31-011 Kraków
Tel./fax (0-12) 421-75-79, 421-74-98,
E-mail: krakow@uokik.gov.pl

RKR-61-5/13/MS-13/13 Kraków, dn. 28 czerwca 2013r.

DECYZJA Nr RKR – 13/2013

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 w związku z art. 24 ust. 1 i 2 oraz stosownie do art. 33 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.),

w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,

po przeprowadzeniu – wszczętego z urzędu - postępowania przeciwko Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. z siedzibą Warszawie pod zarzutem stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na:

1. stosowaniu we wzorcach umowy pod nazwą:
   a) *„Umowa kompleksowa dostarczania paliwa gazowego do 10m^3 /h gazu ziemnego nr …”* oraz *„Ogólne Warunki umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego”*
   b) *„Umowa kompleksowa dostarczania paliwa gazowego pow. 10m^3 /h gazu nr …”* oraz *„Ogólne warunki umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego”*

   postanowień uprawniających Spółkę do wstrzymania lub ograniczenia dostarczania gazu w przypadkach wykraczających poza katalog przypadków wymienionych w przepisach art. 6 ust. 3 i 3a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012r., poz. 1059), stanowiących podstawę do wstrzymania dostarczania gazu, tj. postanowień o treści:

   1) *„Dostarczanie paliwa Gazowego może zostać wstrzymane lub ograniczone bez uprzedzenia Odbiorcy, gdy: 1. instalacja gazowa Odbiorcy lub sposób używania Paliwa gazowego stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, środowiska oraz bezpieczeństwa mienia, (…) 4.Odbiorca uniemożliwił upoważnionym przedstawicielom OSD dostęp w sytuacji zagrożenia zdrowia, życia lub mienia (wraz z niezbędnym sprzętem) do elementów sieci gazowej znajdujących się na terenie lub w obiekcie Odbiorcy,(…) 6. Odbiorca samowolnie przyłączył się do sieci gazowej, 7. dokonano zmiany lub uszkodzeń w gazomierzu”* (pkt IX. VIII ust. 2. pkt 1, 4, 6 i 7 OWU wzorca a)

   2) *„Dostarczanie paliwa Gazowego może zostać wstrzymane lub ograniczone bez uprzedzenia Odbiorcy, gdy: a) instalacja gazowa Odbiorcy lub sposób używania Paliwa gazowego stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, środowiska*

oraz bezpieczeństwa mienia, (...) d) w sytuacji zagrożenia zdrowia, życia lub mienia Odbiorca uniemożliwił upoważnionym przedstawicielom OSD (wraz z niezbędnym sprzętem) dostęp do elementów sieci gazowej znajdujących się na terenie lub w obiekcie Odbiorcy,(...) f) Odbiorca samowolnie przyłączył się do sieci gazowej, g) dokonano zmiany lub uszkodzeń w układzie pomiarowym" (pkt VIII ust. 2. lit. a, d, f i g OWU wzorca b)

2. stosowaniu we wzorcach umowy pod nazwą:
   a) *„Umowa kompleksowa dostarczania paliwa gazowego do 10m^3 /h gazu ziemnego nr ..."* oraz *„Ogólne Warunki umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego"*
   b) *„Umowa kompleksowa dostarczania paliwa gazowego pow. 10m^3 /h gazu nr ..."* oraz *„Ogólne warunki umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego"*

   postanowień uprawniających Spółkę do wypowiedzenia umowy dostarczania gazu w przypadkach, w których przepis art. 6 ust. 3a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012r., poz. 1059) nie przewiduje takiego uprawnienia, tj. postanowień o treści:

   1) *„Rozwiązanie Umowy za wypowiedzeniem przez Sprzedawcę może nastąpić tylko z ważnych powodów. Za ważne powody, o których jest mowa powyżej, uważa się, mające istotny wpływ na realizację Umowy: zmiany przepisów prawa lub postanowień IRiESD, a także inne istotne zmiany w systemie gazowym lub funkcjonowaniu rynku gazu."* (pkt IX. ust. 2 in fine OWU wzorca a) oraz § 6 ust. 2 in fine wzorca b)

   2) *„Rozwiązanie Umowy kompleksowej może nastąpić za wypowiedzeniem przez każdą ze Stron z zachowaniem siedmiodniowego (7) okresu wypowiedzenia w przypadku rażącego naruszenia postanowień Umowy przez drugą Stronę, pomimo uprzedniego wezwania jej do zaniechania naruszeń i usunięcia ich skutków w wyznaczonym, odpowiednim terminie"* (pkt IX. ust. 3 OWU wzorca a) oraz § 6 ust. 3 wzorca b)

w wyniku którego uprawdopodobniono, że Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. z siedzibą Warszawie stosuje praktykę, o jakiej mowa w art. 24 ust. 1 i ust. 2 powołanej ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz przyjęto zobowiązanie Spółki do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez wprowadzenie nowych zmienionych wzorców umowy, z których zostaną wykreślone kwestionowane postanowienia oraz aneksowanie zawartych umów**,**

nakłada się na Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. z siedzibą Warszawie **obowiązek wykonania tego zobowiązania** przez:
- zmianę dotychczas stosownych wzorców umownych i wprowadzenie do obrotu z konsumentami nowych wzorców w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji Prezesa UOKIK,
- przesłania do kontrahentów będących konsumentami jednolitych wzorców umów z informacją o dokonanych zmianach wraz z propozycją zawarcia aneksów do dotychczasowych umów w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji Prezesa UOKIK.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 w związku z art. 33 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, z późn. zm.)

w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

nakłada się na Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. z siedzibą Warszawie **obowiązek złożenia sprawozdania z wykonania zobowiązania** nałożonego w pkt I sentencji decyzji w terminie 13 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji Prezesa UOKIK, które powinno zawierać:

1) informację o liczbie konsumentów, którym w terminie wyznaczonym w pkt. I niniejszej decyzji, doręczono jednolite wzorce umów wraz propozycją zawarcia aneksów do obowiązujących umów,
2) informację o liczbie konsumentów, którym w terminie wyznaczonym w pkt. I niniejszej decyzji, nie doręczono jednolitych wzorców umów wraz propozycją zawarcia aneksów do obowiązujących umów, wraz z wyjaśnieniem, czym spowodowany jest taki stan rzeczy,
3) informację na temat liczby nowych umów zawartych na podstawie wzorców zmienionych zgodnie obowiązkiem nałożonym w pkt I. niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

W związku z prowadzonym badaniem wzorców umowy stosowanych w obrocie z konsumentami na rynku gazu sieciowego Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – zwany dalej „Prezesem UOKIK" – dokonał w ramach prowadzonego postępowania wyjaśniającego analizy wzorców umowy stosowanych przez Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. z siedzibą Warszawie – zwaną dalej „Spółką". Przedmiotem badania było wstępne ustalenie, czy warunki umów zawieranych w obrocie z konsumentami przez tego przedsiębiorcę nie naruszają chronionych prawem interesów konsumenta, tj. czy są zgodne z przepisami powołanej na wstępie ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.) – zwanej dalej „ustawą o ochronie (…)".

W toku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego ustalono, że Spółka zawiera w obrocie gospodarczym, w tym z konsumentami, umowy w oparciu o jednolite wzorce umowy pod nazwą:

Przeprowadzona analiza wykazała, że w przedmiotowych wzorcach umowy stosowanych przez Spółkę zawarte są zapisy, których stosowanie może być bezprawne z uwagi na możliwość naruszenia art. 6 ust. 3 i 3a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012r., poz. 1059) – zwanej dalej „Prawem energetycznym".

Mając powyższe na uwadze, postanowieniem nr RKR-41/2013 z dnia 22.02.2013r. Prezes UOKiK wszczął z urzędu postępowanie pod zarzutem stosowania przez Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. z siedzibą Warszawie, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, określonych w art. 24 ust. 1 i 2 powołanej ustawy

o ochronie (…), polegających na stosowaniu w w/w wzorcach umowy wykorzystywanych przez tę Spółkę zapisów naruszających art. 6 ust. 3 i 3a Prawa energetycznego.

Odpowiadając na zawiadomienie o wszczęciu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów oraz wezwanie do udzielenie wyjaśnień, Spółka w pismach z dnia 18.03.2013r., 28.03.2013r., 16.05.2013r. oraz 10.06.2013r. potwierdziła fakt stosowania wzorców umowy o treści zakwestionowanej przez Prezesa UOKiK. Ponadto Spółka poinformowała, że aprobuje stanowisko i zastrzeżenia Prezesa UOKIK odnośnie zakwestionowanych postanowień w stosowanych dotychczas wzorcach umów. W związku z powyższym stwierdziła, iż zobowiązuje się zaniechać stosowanej praktyki i dokonać zmiany kwestionowanych wzorców umów przez:

- zmianę dotychczas stosownych wzorców umownych i wprowadzenie do obrotu z konsumentami nowych wzorców w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji kończącej postępowanie,
- przesłania do kontrahentów będących konsumentami jednolitych wzorców umów z informacją o dokonanych zmianach wraz z propozycją zawarcia aneksów do dotychczasowych umów w terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji kończącej postępowanie.

oraz wnosi o wydanie decyzji zobowiązującej w trybie art. 28 ustawy o ochronie (…). Na dowód tego Spółka przedłożyła propozycje zmian we wzorcach umowy, których wprowadzenie skutkowałoby zaniechaniem stwierdzonych przez Prezesa UOKIK naruszeń. Ponadto Spółka zobowiązała się do wprowadzenia do obrotu nowych zmienionych wzorców umowy, które uwzględniałyby zastrzeżenie Prezesa UOKIK oraz zmianę stanu prawnego która wyniknie z wejścia w życie nowych przepisów w zakresie energetyki i gazownictwa. Spółka uzasadniła tak długi termin na wykonanie przyjętego zobowiązania okolicznością trwających zmian legislacyjnych w zakresie prawa energetycznego oraz liczbą konsumentów – szacowaną na ok. 6 mln odbiorców (gospodarstw domowych) – którym Spółka zobowiązała się dokonać zmiany umów.

Analiza przedłożonych projektów wykazała, że:

1. Postanowienia wskazane w pkt I.1. sentencji decyzji zostały zmienione i otrzymały brzmienie:
   1) *„Dostarczanie paliwa Gazowego może zostać wstrzymane lub ograniczone bez uprzedzenia Odbiorcy, gdy: 1. instalacja gazowa Odbiorcy lub sposób używania Paliwa gazowego stwarza* ***bezpośrednie*** *zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, środowiska”* (pkt IX. VIII ust. 2. pkt 1, wykreślone zostały pkt 4, 6 i 7 OWU wzorca a)
   2) *„Dostarczanie paliwa Gazowego może zostać wstrzymane lub ograniczone bez uprzedzenia Odbiorcy, gdy: a) instalacja gazowa Odbiorcy lub sposób używania Paliwa gazowego stwarza* ***bezpośrednie*** *zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, środowiska”* (pkt VIII ust. 2. lit. a, wykreślone zostały pkt d, f i g OWU

2. Postanowienie wskazane w pkt I.2.1) sentencji decyzji zostało zmienione i otrzymało brzmienie:
   „Rozwiązanie Umowy kompleksowej przez Odbiorcę może nastąpić za wypowiedzeniem przez pisemne oświadczenie złożone przez Odbiorcę, ze skutkiem na koniec miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiło doręczenie wypowiedzenia Umowy. Odbiorca wypowiadający umowę kompleksową może wskazać późniejszy termin

rozwiazania umowy." (pkt IX. ust. 2 in fine OWU wzorca a) oraz § 6 ust. 2 in fine wzorca b)

3. Postanowienie wskazane w pkt I.2.2) sentencji decyzji zostało wykreślone z projektu wzorca umowy

Postanowieniem RKR-42/2013 z dnia 22.02.2013r. Prezes UOKiK z urzędu zaliczył w poczet dowodów informacje przesłane przez Spółkę w toku postępowania wyjaśniającego o sygnaturze RKR-403-22/12/MS.

Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny:

Spółka prowadzi działalność gospodarczą na podstawie wpisu do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod nr KRS 0000050492. Zakres prowadzonej przez nią działalności obejmuje m.in. zawieranie umów o przyłączenie do sieci gazowej. W kontaktach z klientami, w tym z konsumentami, Spółka posługuje się wzorcami umowy pod nazwą:

a) *„Umowa kompleksowa dostarczania paliwa gazowego do 10m^3 /h gazu ziemnego nr …"* oraz *„Ogólne Warunki umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego"*

b) *„Umowa kompleksowa dostarczania paliwa gazowego pow. 10m^3 /h gazu nr …"* oraz *„Ogólne warunki umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego"*

Umowy z konsumentami są zawierane w formie pisemnej. Doręczane klientom, w tym konsumentom, wzorce umów są sporządzane przez Spółkę przed zawarciem umowy i zawierają gotowe jednolite postanowienia. Oznacza to, iż Spółka stosuje w obrocie konsumenckim wzorce umów.

Analiza wskazanych wyżej dokumentów pozwoliła na postawienie Spółce zarzutu naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, poprzez stosowanie w w/w wzorcach umowy postanowień uprawniających Spółkę do wstrzymania lub ograniczenia dostarczania gazu albo do wypowiedzenia umowy dostarczania gazu w przypadkach wykraczających poza katalog przypadków wymienionych w przepisach art. 6 ust. 3 i 3a Prawa energetycznego.

Przepis art. 6 ust. 3 Prawa energetycznego stanowi, że przedsiębiorstwo energetyczne może wstrzymać dostarczanie paliw gazowych, jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli, stwierdzono, że:

- instalacja znajdująca się u odbiorcy stwarza bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia albo środowiska;
- nastąpił nielegalny pobór paliw gazowych.

Ponadto przedsiębiorstwo energetyczne może wstrzymać dostarczanie gazu - na mocy art. 6 ust. 3a tej - w przypadku, gdy odbiorca zwleka z zapłatą za pobrany gaz albo świadczone usługi co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, pomimo uprzedniego powiadomienia na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenia dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności.

Mając powyższe ustalenia na uwadze Prezes UOKIK zważył, co następuje:

Treść art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie (...) ogranicza zastosowanie jej przepisów wyłącznie do ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów, podejmowanej w interesie publicznym. Oznacza to, że warunkiem koniecznym do uruchomienia procedur i zastosowania instrumentów określonych w tej ustawie jest zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców - naruszając jej przepisy – stanowią potencjalne zagrożenie interesu publicznego. Niniejsze postępowanie dotyczy treści wzorców umowy stosowanych przez Spółkę wobec nieograniczonego kręgu adresatów, tj. wszystkich zainteresowanych ich treścią aktualnych i potencjalnych klientów przedsiębiorstwa energetycznego, którym - na gruncie art. 4 ust. 11 ustawy o ochronie (…) - przysługuje status konsumenta. Zdaniem Prezesa UOKIK rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy są lub będą albo mogli być klientami Spółki. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów, co oznacza, iż każde naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednocześnie naruszeniem interesu publicznoprawnego. Zatem uzasadnione było w niniejszej sprawie podjęcie przez Prezesa UOKIK działań przewidzianych w ustawie o ochronie (...). W tym stanie rzeczy przyjąć należy, iż do oceny stanu faktycznego niniejszej sprawy zastosowanie mają przepisy w/w ustawy, a dotyczące jej postępowanie prowadzone było w interesie publicznym.

Stosownie do treści art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie (…) – przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Aby możliwe było zatem stwierdzenie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, niezbędne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek:

1. działania przedsiębiorcy winny mieć bezprawny charakter, tzn. być sprzeczne z prawem, tj. przepisami określonych aktów prawnych a także sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami, a jednocześnie
2. działania te muszą naruszać zbiorowe interesy konsumentów.

Odnosząc się do pierwszej z przesłanek art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie (…), tj. bezprawności działań przedsiębiorcy, stwierdzić należy, iż bezprawność rozumie się jako sprzeczność zachowania danego podmiotu z przepisami prawa oraz zasadami współżycia społecznego. Chodzi tu mianowicie o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym, jako całością. Jako „bezprawne" należy kwalifikować zachowania sprzeczne z nakazem zawartym w ustawie, rozporządzeniu wydanym na podstawie i dla wykonania ustawy, umową międzynarodową mającą bezpośrednie zastosowanie w stosunkach wewnętrznych. Sprzeczne z prawem są czyny: zabronione i zagrożone sankcją karną, czyny zabronione pod sankcjami dyscyplinarnymi, czyny zakazane przepisami administracyjnymi lub przepisami prawa gospodarczego publicznego, czyny zabronione przepisami o charakterze cywilnym, sprzeczne z nakazami zawartymi w prawie cywilnym lub prawie administracyjnym. *„Bezprawność jest taką cechą działania, która polega na jego sprzeczności z normami prawa lub zasadami współżycia społecznego, bez względu na winę, a nawet świadomość sprawcy. Dla ustalenia przeto bezprawności działania wystarczy ustalenie, że określone zachowanie koliduje z przepisami prawa."* (vide: *„Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Komentarz"*, pod redakcją J. Szwaji, Wydawnictwo CH BECK, 2000, s.117 – 118). Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, tzn. niezależnym od wystąpienia szkody, czy zaistnienia zamiaru po stronie podmiotu

dopuszczającego się działań bezprawnych. Podkreślenia wymaga okoliczność, że przepisy w/w ustawy o ochronie (…) nie definiują pojęcia bezprawności działań przedsiębiorcy, na co zwrócił uwagę SOKiK w wyroku z dnia 23.06.2006r. (sygn. akt XVIII Ama 32/05), stwierdzając, iż art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie (…) z 15 grudnia 2000r. – którego odpowiednikiem w ustawie o ochronie (…) z dnia 16 lutego 2007r. jest art. 24 ust. 2 – nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, lecz powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. W związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw, gdyż dopiero na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem. Analizując powyższą przesłankę należy mieć na uwadze, iż zarzut bezprawnego działania przedsiębiorcy w przedmiotowej sprawie dotyczy także naruszenie art. 6 ust. 3 i 3a Prawa energetycznego.

Ad I.1. oraz I.2. sentencji decyzji

Do stwierdzenia praktyki, określonej w art. 24 ust. 2 ustawy o ochronie (…) konieczne jest wykazanie, iż działanie przedsiębiorcy jest bezprawne, tj. sprzeczne z szeroko rozumianym porządkiem prawnym lub dobrymi obyczajami. W przedmiotowej sprawie Spółka zamieściła we wzorcu umowy pod nazwą: *„Ogólne warunki umowy kompleksowej dostarczania paliwa gazowego”* postanowienia, przyznające jej uprawnienia do wypowiedzenia umowy dostarczania gazu albo wstrzymania dostarczania gazu, których treść wykracza poza katalog przypadków wymienionych w przepisach art. 6 ust. 3 i 3a Prawa energetycznego.

W przypadku wstrzymania dostarczania gazu - zgodnie z treścią art. 6 ust. 3 Prawa energetycznego - przedsiębiorstwo energetyczne, w tym Spółka, może wstrzymać dostarczanie paliw gazowych, wyłącznie w przypadku, jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, że:

- instalacja znajdująca się u odbiorcy stwarza bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia albo środowiska;
- nastąpił nielegalny pobór paliw gazowych.

Ponadto przedsiębiorstwo energetyczne może wstrzymać dostarczanie gazu - na mocy art. 6 ust. 3a Prawa energetycznego - w przypadku, gdy odbiorca zwleka z zapłatą za pobrany gaz albo świadczone usługi co najmniej miesiąc po upływie terminu płatności, pomimo uprzedniego powiadomienia na piśmie o zamiarze wypowiedzenia umowy i wyznaczenia dodatkowego, dwutygodniowego terminu do zapłaty zaległych i bieżących należności.

Kwestia okoliczności uprawniających przedsiębiorstwo energetyczne, w tym Spółkę, do rozwiązania umowy dostarczania gazu nie została uregulowana w przepisach powołanego Prawa energetycznego. Nadto wymaga podkreślenia szczególny charakter tej usługi, zaspokajającej bytowe potrzeby konsumentów oraz konieczność zapewnienia możliwości dostarczania gazu konsumentom w sposób ciągły i nieprzerwany. Z tego względu należy przyjąć, że rozwiązanie umowy dostarczania gazu przez przedsiębiorstwo energetyczne winno być dopuszczalne jedynie w tych przypadkach, w których przedsiębiorstwo to jest uprawnione do wstrzymania dostarczania gazu. Zważyć bowiem należy, iż w każdym przypadku rozwiązanie przedmiotowej umowy powoduje lub prowadzi do wstrzymania dostarczania gazu, które – w świetle powołanych wyżej przepisów Prawa energetycznego – podlega reglamentacji i może nastąpić wyłącznie w przypadkach enumeratywnie wymienionych w tej ustawie.

Tymczasem Spółka zamieściła w przedmiotowym wzorcu umowy postanowienia zawierające własny katalog przypadków uprawniających ją do wstrzymania lub ograniczenia dostarczania gazu albo wypowiedzenia umowy dostarczania gazu. Oceniając ten katalog, Prezes UOKIK uznał, że przypadku czterech postanowień Spółka wykroczyła poza ustawowy katalog przesłanek wstrzymania dostarczania gazu określony w powołanych przepisach art. 6 ust. 3 i 3a Prawa energetycznego. W szczególności zastrzeżenia wzbudziły postanowienia pkt VIII ust. 2. pkt 1, 4, 6 i 7 OWU wzorca a) oraz pkt VIII ust. 2. lit. a, d, f i g OWU wzorca b (wskazane w pkt I.1. sentencji decyzji) o treści:

1. *„Dostarczanie paliwa Gazowego może zostać wstrzymane lub ograniczone bez uprzedzenia Odbiorcy, gdy: 1. instalacja gazowa Odbiorcy lub sposób używania Paliwa gazowego stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, środowiska oraz bezpieczeństwa mienia, (...) 4.Odbiorca uniemożliwił upoważnionym przedstawicielom OSD dostęp w sytuacji zagrożenia zdrowia, życia lub mienia (wraz z niezbędnym sprzętem) do elementów sieci gazowej znajdujących się na terenie lub w obiekcie Odbiorcy,(...) 6. Odbiorca samowolnie przyłączył się do sieci gazowej, 7. dokonano zmiany lub uszkodzeń w gazomierzu”* oraz

2. *„Dostarczanie paliwa Gazowego może zostać wstrzymane lub ograniczone bez uprzedzenia Odbiorcy, gdy: a) instalacja gazowa Odbiorcy lub sposób używania Paliwa gazowego stwarza zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, środowiska oraz bezpieczeństwa mienia, (...) d) w sytuacji zagrożenia zdrowia, życia lub mienia Odbiorca uniemożliwił upoważnionym przedstawicielom OSD (wraz z niezbędnym sprzętem) dostęp do elementów sieci gazowej znajdujących się na terenie lub w obiekcie Odbiorcy,(...) f) Odbiorca samowolnie przyłączył się do sieci gazowej, g) dokonano zmiany lub uszkodzeń w układzie pomiarowym”.*

W przypadku tych postanowień Spółka rozszerzyła zakres ustawowych przesłanek uznając, że każde *„zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, środowiska oraz bezpieczeństwa mienia”* uprawnia ją do wstrzymania lub ograniczenia dostarczania gazu, podczas gdy obowiązujące przepisy uprawniają do takiego działania wyłącznie w przypadku, gdy instalacja znajdująca się u odbiorcy stwarza bezpośrednie zagrożenie dla życia, zdrowia albo środowiska (art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy). Również samowolne przyłączenie do sieci gazowej, jak i zmiany lub uszkodzenie gazomierza nie mogą zostać uznane za tożsame z nielegalnym poborem gazu, o którym mowa art. art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy i w konsekwencji nie stanowią przesłanki uzasadniającej wstrzymanie dostarczania gazu. Zatem działanie Spółki w zakresie, w którym wykracza ono poza ustawowe upoważnienie do wstrzymania dostarczania gazu, należy uznać za działanie bezprawne i stanowiące przez to praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów zakazaną na mocy art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu (…).

Również postanowienia pkt IX ust. 2 in fine i ust. 3 OWU wzorca a) oraz § 6 ust. 2 in fine i ust. 3 wzorca b) (wskazane w pkt I.2. sentencji decyzji) o treści:

1. *„Rozwiązanie Umowy za wypowiedzeniem przez Sprzedawcę może nastąpić tylko z ważnych powodów. Za ważne powody, o których jest mowa powyżej, uważa się, mające istotny wpływ na realizację Umowy: zmiany przepisów prawa lub postanowień IRiESD, a także inne istotne zmiany w systemie gazowym lub funkcjonowaniu rynku gazu.”* (pkt IX. ust. 2 in fine OWU wzorca a) oraz § 6 ust. 2 in fine wzorca b)

2. *„Rozwiązanie Umowy kompleksowej może nastąpić za wypowiedzeniem przez każdą ze Stron z zachowaniem siedmiodniowego (7) okresu wypowiedzenia w przypadku rażącego naruszenia postanowień Umowy przez drugą Stronę, pomimo uprzedniego wezwania jej do zaniechania naruszeń i usunięcia ich skutków w wyznaczonym, odpowiednim terminie"* (pkt IX. ust. 3 OWU wzorca a) oraz § 6 ust. 3 wzorca b)

posiadają – w ocenie Prezesa UOKIK – bezprawny charakter. Przyjmując, że rozwiązanie umowy dostarczania gazu przez przedsiębiorstwo energetyczne, w tym także przez Spółkę, może nastąpić jedynie w przypadkach, w których przepisy Prawa energetycznego dopuszczają możliwość wstrzymania dostarczania gazu, stwierdzić należy, iż zamieszczenie przez Spółkę w stosowanym przez siebie wzorcu umowy postanowień uprawniających ją do wypowiedzenia umowy dostarczania gazu, nawet z ważnych powodów, do których Spółka zalicza *„mające istotny wpływ na realizację Umowy: zmiany przepisów prawa lub postanowień IRiESD, a także inne istotne zmiany w systemie gazowym lub funkcjonowaniu rynku gazu"* oraz w przypadku rażącego naruszenia postanowień umowy przez odbiorcę, w tym konsumenta, nie znajduje umocowania w obowiązujących przepisach Prawa energetycznego. Również w tym przypadku działanie Spółki w zakresie, w którym wykracza ono poza ustawowe upoważnienie do wypowiedzenia umowy dostarczania gazu, skutkujące wstrzymaniem dostarczania gazu, należy uznać za działanie bezprawne i stanowiące przez to praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów zakazaną na mocy art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu (…).

Odnosząc się do drugiej przesłanki, tj. naruszenia zbiorowych interesów konsumentów, stwierdzić należy, iż ustawa o ochronie (...) nie definiuje pojęcia zbiorowego interesu konsumentów, stwierdzając jedynie w treści art. 24 ust. 3, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. W świetle - powołanego na początku uzasadnienia prawnego niniejszej decyzji - art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie (...) należy przyjąć, że ze zbiorowymi interesami konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działania przedsiębiorcy są powszechne i mogą dotknąć każdego potencjalnego klienta przedsiębiorcy – czyli konsumenta. Stanowisko to potwierdzone zostało również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 12.09.2003r. (sygn.: I CKN 504/01) stwierdził, iż nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy antymonopolowej można wszczynać tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów. Oceniane w niniejszej decyzji działania Spółki odnoszą się do wszystkich jego aktualnych i przyszłych (potencjalnych) klientów, a zatem dotyczą zbiorowych interesów konsumentów.

Uwzględniając powyższy wywód, Prezes UOKIK uznał, że zostały spełnione wszystkie przesłanki konieczne do zakwalifikowania działań Spółki jako praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie (...). Stosownie do art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, po uprawdopodobnieniu w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, że przedsiębiorca narusza zakaz określony w art. 24 w/w ustawy o ochronie (…), a także po przyjęciu zobowiązania przedsiębiorcy do zaniechania zarzucanych im praktyk, jak również do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia

wskazanym naruszeniom, Prezes UOKIK może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

Analiza przedłożonych przez Spółkę dokumentów i wyjaśnień wykazała, że Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. z siedzibą Warszawie zobowiązała się do zaniechania stosowania kwestionowanych przez Prezesa UOKIK postanowień umownych, na dowód czego przedstawiła projekty nowych zmienionych wzorców umowy dostosowanych do obowiązującego porządku prawnego. Zobowiązując się do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia wskazanym przez Prezesa UOKIK naruszeniom, Spółka postanowiła wyeliminować z obrotu z konsumentami niedozwolone postanowienia umowne poprzez wprowadzenie nowych wzorców umów, w których kwestionowane postanowienia zostały wykreślone albo zmienione. Ponadto Spółka zobowiązała się do zmiany umów zawartych z konsumentami w oparciu o wzorce zawierające kwestionowane zapisy poprzez przesłanie konsumentom jednolitych wzorców umów z informacją o dokonanych zmianach.

Na podstawie art. 28 ust. 3 w/w ustawy o ochronie (…) Prezes UOKIK nałożył na Spółkę obowiązek wykonania zobowiązania poprzez:

- zmianę dotychczas stosownych wzorców umownych i wprowadzenie do obrotu z konsumentami nowych wzorców w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji Prezesa UOKIK,
- przesłania do kontrahentów będących konsumentami jednolitych wzorców umów z informacją o dokonanych zmianach wraz z propozycją zawarcia aneksów do dotychczasowych umów w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji Prezesa UOKIK.

a na podstawie art. 28 ust. 3 w/w ustawy o ochronie (…) - obowiązek złożenia sprawozdania o wykonaniu zobowiązania nałożonego w pkt I sentencji decyzji w terminie 13 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji Prezesa UOKIK.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie (…) w związku z art. 479^{28} § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Krakowie (31-011 Kraków, Pl. Szczepański 5).

Z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Marek Szarzyński
Zastępca Dyrektora Delegatury

Otrzymują:
1 x **Pan Radca prawny (…) Wierciński, Kwieciński, Baehr Sp. komandytowa;** ul. Paderewskiego 7, 61-770 Poznań

1 x a/a